

Jegyzőkönyve

a bihari ref. egyházmegye 1879. november 4. és 5. napjain
Nagyváradon tartott

K Ö Z G Y Ü L É S É N E K.

Pap Károly esperest elnöklete alatt jelen voltak: Gaal Imre, Ember Pál, Szokolay József, Kiss Benjámin, Oláh József egyházi, — Millye Gyula, Szűcs Lajos világi tanácsbírák, Benedek László egyházi, — Kiss Elek, Rác Mihály világi jegyzők. Szabó Károly lelkész gyámoldai, Kocsis József házi pénztárnokok, Kun Béla könyvtárnok.

K é p v i s e l ő k:

Artándról: Szabó Károly, Cs. Nagy József, Pénzes János.

H.-K.-Kovácsiból: Oláh József.

H.-K.-Szárdobágyról: Szebeni József.

Kis-Szántóról: Kocsis József, Szappanos Mihály.

N.-Váradról: Halász József, Platthy József.

Püspökiből: Szabó István, Szabó Lajos.

Lelkészek: Szemes László, Nagy István, Szigeti Elek, Vadon Miklós, Nádudvari Lajos, Nagy Sándor, Tóth József, Szilágyi Márton, Bugyi Mihály, Józsa Gábor, Boross Sándor, Csepelyi Menyhért időközi. — *Segédlelkészek:* Szabó István, Kertész István, Surányi Lajos. — *Vallás tanár:* Zsigmond Ferencz.

Tanítók: Szabó Lajos, Engi Ferencz; Juhász Lajos énekvezér, — és más hallgatók.

Elnök esperest buzgó alkalmi ima után, érintve a tavaszi közgyűlés óta az egyházmegye kebelében előfordult főbb eseményeket, az egyházmegyei látogatást, a lelkési és tanítói karban történt változásokat s haláleseteket: a közgyűlést megnyitottanak nyilvánítja.

1. Szám. Ritoók Zsigmond segédgondnoknak, elhalaszthatlan hivatalos teendője miatt, a közgyűlésen való meg nem jelenhetését tudató levele

Sajnos tudomásul vették.

2. Szám. Olvastatott az állandó szavazatbontó bizottságnak folyó évi jul. 24-kén felvett jegyzőkönyve az egyházi jegyzőre beadott szavazatokról, mely szerint az összes szavazatok beérkezvén, azok ekképp oszlottak meg: Szilágyi Márton nyert 13, Szemes László 9, Kun Béla 8, Biró János 5, Csillag Lajos, Vadon Miklós 2—2, Falusi Károly, Nagy Sándor, Bokros Benedek, Szigeti Elek 1—1 szavazatot. Általános többség nem alakulván, újabb választás alá kitűzettek: Szilágyi Márton, Szemes László és Kun Béla.

A másod ízbeni, szept. 7. felvett jegyzőkönyv szerint nyertek: Szilágyi Márton 21, Kun Béla 15, Szemes László 6, Biró János 1 szavazatot — a n.-szántói egyház nem a kitzített egyének valamelyikére szavazván. — Ekkor sem nyervén senki általános többséget, kitzettek szavazás alá: Szilágyi Márton és Kun Béla.

A harmad ízben, nov. 3. felvett jegyzőkönyv szerint beérkezett 42 szavazat, s ebből nyert: Kun Béla 21, Szilágyi Márton 19, Szemes László 2 szavazatot, — általános többség most sem alakulván. Megjegyeztetik, hogy M.-Telki nem szavazott, P.-Ujlak és Élesd pedig nem a kijelölt egyének közül választott.

A harmad ízbeni szavazást, az elkövetett szabálytalanság miatt közgyűléstünk megsemmisíti; s új szavazás alá Szilágyi Mártont és Kun Bélát újra kitiűzi. A szabályellenesen szavazott nagy-szántói, p.-ujlaki és élesdi, — valamint a szavazást be nem küldött m.-telkü egyházak lelkészei, minthogy ők okai az ismétlődő szavazásnak 1—1 ftt bírságra ítéltetnek, — lehetó mentségeik a jövő közgyűlésre elvártnán.

3. Szám. Esperest, a folyó évi június 16—26 napjain megejtett canonica visitációról jelentését felolvassa s több elhunyt, valamint élő egyéneknek, egyházaik részére tett adományozásaiknak az egyházmegye figyelmére méltatását ajánlja.

A jelentés általánosságban tudomásul vétetik, s a jegyzőkönyvben kinyomtatása megrendeltetik. A tett hagyományok és ajándékozások szíves fogadása mellett, a kegyes hagyományozók emlékeztetése, közgyűléstünk áldáskívánását fejezi ki; az élő adományozóknak pedig, jelesül: Munkácsi Sándorné Bihari Juliánnak; Máté Lajosné Serdült Juliánnak és társai urnóknak; Gróf Batthyányi József, Antalóczi Adolf, Zathureczki Albert, Bogár László és Török József uraknak, keblük nemes érzületéből származott adományaikért hálás köszönetét nyilvánítja, s ezt tudomásukra hozatni rendeli.

Esperesti jelentés

a f. é. június 16—26 napjain végzett canonica visitációról.

Visitáltak: a sárréti körben esperest és Kocsis József; a hegyközi körben Kis Beniamin és Oláh József; a köröspölgyiben Szokolai József és Bíró János. — A látogatás eredményét, a látogatási tabellák és jegyzőkönyvek alapján, van szerencséje alulírottak a következőkben terjeszteni elő:

I. Statisztikai adatok.

1. *Anyagyház*: van 42. Leányegyház 1. — Rendes lelkész 40. Időközi 3, u. m. a. fugyi, lessi és p.-töldi. Segédlelkész 4, u. m. Furtán, Nagyváradon, Biharon és Püspökiben. Meghalt 1 lelkész, u. m. a p.-töldi Hegyesi Mihály, folyó évi június 21-én. — Tanító 64. Ezek közt lelkésztanító 6. Vallástanárr 2. Időközi 1, t. i. a váncsodi. Községi tanítók Nagyváradon és J.-Hodoson. — Meghalt 1 tanító, t. i. a váncsodi, Nagy Dániel.

2. *Lélekszám*: fiemű 20,440, nőnemű 20,824. Együtt 41,264. A mult évinél több 442-vel.

3. *Születtek* száma: fi 896, nő 928. Együtt 1824. A mult évinél kevesebb 80-nal. Törvényes: fi 755, nő 814. Együtt 1569. Törvénytelen: fi 114, nő 90. Együtt 204. Halva született: fi 28, nő 23. Együtt 51. — Nem született törvénytelen ágyból 21 egyházban.

A születtek száma a népességnek 4.42%. Ezer lélekre 44.

A törvénytelen születteké a születtekének 11.18%.

A halva születteké a születtekének 2.24%.

4. *Meghaltak*: fi 983, nő 970. Együtt 1953. A mult évinél több 166-tal.

A meghaltak száma a népességnek 4.73%. Ezer lélekre 47.

5. *Éskette*tek száma: tiszta 473, vegyes 40. Együtt 513 pár. A mult évinél több 120-al.

Az eskettettek száma a népességnek 1.00%. Ezer lélekre 10.

6. *Átért*: fi 4, nő 1. Együtt 5. — *Kitért*: fi 2, nő 4. Együtt 6.

7. *Iskolakötelesek* 6—12 évig: fi 2037, nő 1942. Együtt 3979.

Iskolába járók: fi 1721, nő 1558. Együtt 3279.

Iskolát elhagytak: fi 117, nő 123. Együtt 240.

Iskolázatlanok: fi 204, nő 256. Együtt 460.

Az iskolakötelesek száma a népességnek 9.64%.

Az iskolába járóké, ezekhez számítva az iskolát elhagytottak is, az iskolaköteleseknek 88.43%.

8. *Iskolakötelesek* 13—15 évig: fi 824, nő 771. Együtt 1595.

Iskolába járók: fi 205, nő 167. Együtt 372.

Iskolába nem járók: fi 619, nő 604. Együtt 1223.

9. *Confirmáltak*: fi 258, nő 274. Együtt 532.

II. Építkezések.

Bojton, a lelkész lakon gazdasági épület fedéljavitása 20 ftt.

Borson, a templom kijavítás alatt.

Csökmön, a toronyóra kijavítása került 228 fttba.

Darvason, a torony bádoggal fedett teteje 510 fttba.

Élesden, a meghasadozott templom kijavítás alatt.

Fugyiban, a lelkész lakon és templomon javítás 67 ftt 96 kr.

F.-Vásárhelyen, a templom és torony átalakított 1178 ftt 67 kr költséggel.

Nagy-Szántón, a templomnak kívül belől kijavítása került 108 ftt 15 krba.

Örvénden, az iskola építés került 1616 ftt 75 krba.

P.-Tamásiban, az iskola épület került 2021 ftt 63 krba.

P.-Ujlakon, a lelkész lak építés alatt.

Siterben, a lelkész és tanító lakon, épület javítás 101 ftt 15 kr.

III. Kegyes adományok és hagyományok.

Bojton, Pethő Istvánné Nagy Katalin 20 ftt, Kovács Jánosné Csizmadia Erzsébet 20 ftt, Id. Nagy Sándor 50 ftt.

Borson, nevek nélkül 18 ftt.

Csatárban, nevek nélkül 80 ftt.

Darvason, Magyarósi Bálint kövényen 100 ftt.

Élesden, Gróf Batthyányi József templom javításra 100 ftt.

F.-Vásárhelyen, templom átalakításra nem helybeliek adtak 90 fttot.

Furtán, nevek nélkül 48 ftt.

H.-K.-Kovácsiban, Zathureczky Albert az iskolának 32 füzet könyvet.

H.-K.-Pályiban, Asztalos Istvánné Józsa Katalin 20 ftt, Többségtől 18 ftt. Munkácsi Sándorné Bihari Juliánnak az iskola előtti tért díszes léckerítéssel körülkerítette 30 ftt költséggel.

H.-K.-Szaldobágyon, Nagy Bálintné 10 ftt, Eszenyi Mihály 2 ftt.

H.-K.-Ujlakon, Bancsa György 70 ftt. Négy egyéntől 2 ftt 50 kr.

K.-Marján, egy ifjú az iskola javára 20 ftt.

M.-Keresztesen, nevek nélkül 131 ftt 65 kr.

Nagy-Szántón, Bige Sándor járásbíró ur 18 ftt 60 krt.

Nagyváradon, Máté Lajosné Serdült Juliánnak urnó, több urnók hozzájárulásával, a várad-olási templom szószékére, igen díszes és értékes aranyrojtalt szegélyezett körhímméssel s az egyház czimerével ékesített vörös bársony terítőt ajándékozott.

P.-Tamásiban, Szücs Sándor 10 ftt.

Pelbárhídnán Antalóczi Adolf r. kath. földbirtokos ur, az Úrasztala számára még él, a konyeret és bort felajánlotta.

P.-Töldon, Öreg Puskár Lajos hagyományozott az egyháznak 100 fttól szóló kötvényt, mely első helyen van betáblázva.

P.-Ujlakon, Bogár László, Úrasztali ezüst kehelyre adott 18 ftt 75 krt, melyet az egyház pótolva 9 ftt 25 krral, 28 fttot vásárolt egy ezüst kelyhet.

Püspökiben Kabai Lajos 15 ftt, Fodor Mária 5 ftt, Deczki Erzsébet 40 ftt, Gyallai Mihályné 5 ftt.

Siterben, Piski Jánosné 40 ftt, Barna Ágnes 5 ftt, Körtvélyesi Ágnes 5 ftt, Kerekes József 20 ftt, Kócs Sándorné 5 ftt, két egyén 2—2 ftt. Ugyanitt a közlegelőből 8 hold föld szakított ki, melyet közérővel megmunkálva, az egyház javára fog bevetetni.

Szaldárdon, Vég Sándor 7 ftt 60 kr, Murvai Ferencz 10 ftt, Kocsis Imre 5 ftt, Berger Sámuel 10 ftt.

Szent-Jánoson, Török József presbíter 100 ftt.

Zsákán, név nélkül 7 ftt.

Összesen: 1261 ftt 10 kr; — a természetbeniek értékét nem számítva.

IV. Takarékmagtárak és iskolai pénztárak.

1. *A takarékmagtárak* létállapota 26 egyházban: Gabona 2731 köb. 2 véka. Pénz 2668 ftt 4 kr. Ebben: K.-Szántón 381 ftt 78 kr. Nyüveden 1382 ftt, P.-Töldon 265 ftt 34 kr, Siterben 110 ftt 8 kr, Zsákán 506 ftt 9 kr. — Nincs tak-magtár 16 egyházban.

2. *Iskolai pénztárak* összes bevétele 1731 ftt 11 kr. — Nincsenek iskolai pénztárak: Fugyiban, Lessen, M.-Kakucsoson, M.-Keresztesen, M.-Telegeden, N.-Szántón, Réven — 7 egyházban, nem számítva a községi iskolákkal bíró J.-Hodosot és Nagyváradot.

V. Egyházak állapota.

Egész örömmel jelentem, hogy a visitáció mind a három körben, az egyházakat s belhivatalnokokat, csendességben s békében találta; és sehol a visitáció elébe

panasz nem terjesztett be. — Csátárból azon szükségletet jelenti a visitáció, hogy a fiúiskola udvarán egy kút ásatása és egy kamara építése halaszthatlan, miután a tanító gabonáját a pitvarban kénytelen tartani. — Országos adóhátralék csupán: Csátárban, két évi 110 ft 59 kr. F.-Vásárhelyen, két évi 31 ft. H.-K.-Ujlakon 37 ft 91 kr. N.-Kerekiben, egy és fél évi 150 ft. — Biztosítva a pesti biztosító intézetnél, összes érték 135,891 ft 42 kr. Évi díj: 490 ft 64 kr. Az első magyarnál: Nagyvárad, összes érték 11,585 ft, évi díj 19 ft 31 kr. Együtt összes biztosított érték: 147,476 ft 42 kr. Évi díj 509 ft 95 kr. Nem biztosított: 1. H.-K.-Ujlak, 2. Kis Jenő, 3. N.-Kerei, 4. P.-Tamási.

VI. Tanügy.

Az iskolák a sárréti körben, kielégítő népességűeknek találtak, sőt több helyen majdnem teljeseznek. A tantervhez alkalmazkodásban dicsegetes igyekezet, ha bár nem minden tanítónál. Szórványosan kevés jártasság észleltetett a térképben, a nyelvtanban s a számtanításnál táblán és a törtszámokban. Az értelmes tanításban dicsegetés lendület tapasztaltatott. A régi modoros hanghordozás mindinkább helyet ad a természetes hanghordozásnak. Az éneklés határozottan rossz, a n.-kerekii fi- és váncsodi fi-iskolában a gyermekek hamis hangon énekelvén.

A hegyközi körben, az iskolák népessége nagyobb részben, valamint a tanítás eredménye általában jó, vagy kielégítő, — a h.-k.-száldobágyi kivételével, hol a tanítás eredménye bírálaton alól.

A körösögyi körben panasz emeltek, hogy az iskoláztatás általában hanyag több helyen, az iskolaköteleseknek alig egy negyede, vagy harmada látogatván az iskolát. A kiszabott tantárgyak nem tanítatnak minden iskolában, ha bár a specimennekben hűségesen feljegyzetnek; de ha kérdés tétetik belőlök, hallgatás a felelet, vagy azon menség, hogy nem volt idő a kérdettek begyakorlására. — Kivétel Örvénd, hol az iskola teljes számu volt s a tantárgyak tanítottak, — és Nagyvárad, hol a vallástanárok kitűnők.

A tanítók közül kitűnőket jelentenek: 1. Kalas György, szentjánosi fi, 2. Szabó Lajos püspökii nfi, 3. Mezei Imre kis-marjai nfi, 4. Lengyel Károly csatári fi, 5. Fodor Gyula szalárdi fitanítók. 6. 7. a nagyváradai vallástanárok. — Jelesek és jók többen. — Kiemeltek Farkas János k.-marjai l. tanító, a magyar nyelv tanításért, melyben kitűnő s a hangjegyek szerinti éneklésért. — Bírálaton alól Kis Sándor, h.-k.-száldobágyi tanító, kinek állása is tarthatatlannak jelentetik.

Szünetelt az iskola: H.-K.-Kovácsiban, P.-Tamásiban, H.-K.-Ujlakon himlő miatt; — N.-Tótfaluban, a tanító alig foglalnál el helyét; — F.-Vásárhelyen, hol nyáron a gyermekek nem járnak fel. Néptelenek voltak az iskolák: Biharon, a himlő miatt kevéssel előbb nyilván meg az iskolák; M.-Kakucsán és Réven, a szülők közönyössége miatt.

A szemléltető tanításra nézve még mindig sok kívánni való van fenn, a taneszközök hiányossága miatt.

E jelentés folytán, kérem a n. t. egyhm. közgyűlést:

1. Hogy a kegyes hagyományozók emlékeztetése, a közgyűlés áldáskívánását — a nemeslelkű élő adományozóknak pedig, meleg köszönetét jegyzőkönyvileg fejezze ki.

2. A csatári egyháznak hagyja meg, hogy a fi-iskola udvarán még ezen őszön kútát készíttessen; a jövő évben pedig ugyanott egy kamarát.

3. Kis Sándor, h.-k.-száldobágyi tanító intesse meg, hogy ha a jövő tavaszig a tanításban kellő szorgalmat nem fejt ki, a tavaszi közgyűlésen állásától el fog mozdíttatni.

Mély tisztelettel

B.-Püspök, 1879. október 20.

Pap Károly,
esperest.

4. Szám. Esperest a canonica visitációról tett jelentésében a csatári egyházat utasítani kéri, hogy a fi-iskola udvarán még ez évben egy kút, a jövő évben pedig kamarát építtessen.

Közgyűlésünk sajnálattal veszi tudomásul, hogy van egyház, mely hivatalnokának ily mulhatlan szükségletéről épen nem gondoskodik; s a jelentés folytán komolyan utasítja a csatári egyházi előjáróságot, hogy a fi-iskola udvarán még ez év folyamában egy kút, a jövő évben pedig kamarát építtetni tekintse elodázhatlan kötelességének; — ellenesetben erre polgári hatóság által fog kényszeríttetni.

5. Szám. Esperest a canonica visitációról tett jelentésében, Kis Sándor h.-k.-száldobágyi tanítót, hanyagságáért megintetni javasolja.

Közgyűlésünk a nevelés terén észlelt mulasztások elnézésében közveszélyt látván: a hanyagságban talált Kis Sándor tanítót ezennel komolyan megintti s figyelmezteti, hogy ha a jövő tavaszig a tanításban kellő szorgalmat nem fejt ki, állásától el fog mozdíttatni.

6. Szám. Küldöttségi jelentés, a f. évi április 14-kén Pósalakán véghezment lelkészválasztásról, mely szerint Pósalakai lelkész Szathmári László lessi lelkész, egyhangulag megválasztott.

A szabályszerűen történt választás megerősítettik: s úgy elválasztott lelkész, mint a pósalakai egyház a 4—4 ft kibocsátási díjak befizetésére utasíttatnak.

7. Szám. Makai Károly s Prichistál Antal kiküldöttek betérjesztik a m.-kakucsi lelkészválasztásról, — folyó évi június 29. — felvett jegyzőkönyvet, mely szerint ottani időközi lelkész Ács András közfelkiáltással rendes lelkészül választott.

A választás megerősítettik s egyház és lelkész a szabályszerű 2—2 ft kibocsátási díj befizetésére utasíttatnak.

8. Szám. Előterjesztik a pusztai-tóldi — folyó évi augusztus 27. — lelkészválasztás jegyzőkönyve, mely szerint Nyikos Sándor, ugyanott időközi lelkész, közfelkiáltással rendes lelkészül megválasztott.

A rendben történt választás megerősítettik, s elválasztott lelkész és választó egyház a kibocsátási 8—8 ft befizetésére utasíttatnak.

9. Szám. Küldöttségi jelentés a folyó évi október 5-kén megejtett fugyú lelkészválasztásról, mely szerint Boross Sándor időközi lelkész egyhangulag rendes lelkészül megválasztott.

A szabályszerűen megejtett választás megerősítettik, s egyház és lelkész a 2—2 ft kibocsátási díjnak befizetésére utasíttatnak.

10. Szám. A fugyú és m.-kakucsi lelkész megbecsült bérlevelek betérjesztvén:

Nevezett bérlevelek átvizsgálására, Kiss Beniamin, Szűcs Lajos és Benedek László kiküldetnek, — véleményes jelentések a gyűlés folyamán be-
váratván.

11. Szám. Csepelyi Menyhértnek lessi időközi lelkészül alkalmazása esperest által

Tudomásul vétetik s helyben hagyatik.

12. Szám. Benedek László egyházmegyei jegyző — működési hat éve eltelve, — állásától lemond.

Ezen indokolt lemondás elfogadtván, a választás elrendeltetik s az e tárgyban teendő fogamatosítására esperest utasíttatják.

13. Szám. A n.-szántói egyháztanács tanító hiányában kéri, hogy az iskolát egy évig az ajánlkozó lelkész Józsa Gábor vezethesse, — mire esperest a beegyezést megadta.

A beegyezést megadó esperesti jelentés helybenhagyó tudomásul vétetik.

14. Szám. A n.-kerekii egyház jelenti, hogy Kis Lajos volt p.-tamási tanítót leányiskolája tanítójául meghívta, melynek elfogadhatására az esperest a beegyezést megadta.

Az egyháztanács és esperest intézkedése jóváhagyatik, s megerősíttetik, mind két fél a 2—2 ft változási díj befizetésére utasíttatván.

15. Szám. Nagy Sándor váncsodi lelkész jelenti, hogy Nagy Dániel leánytanító folyó évi április 11-kén meghalván, az egyház Kovács József volt asszony-vásári tanítót, közelebb pedig 1-ső éves képezdészt hívta meg esperesti beegyezéssel tanítól, ideiglenesen egy évre.

Kovács József tanító, állomásában egy évre, ideiglenesen, az az a jövő évi Szt. György napig, megerősíttetik.

16. Szám. Esperest jelenti, hogy Sélly Dániel, volt p.-tamási tanítót, a nagytótfalusi előkönyörgő tanítól alkalmazta.

Ez elnöki intézkedés, jóváhagyó tudomásul vétetik s megerősíttetik.

17. Szám. P.-Tóldi egyházi előjáróság, az eddigi tanítója lemondása által megüresedett tanítóságot, csökmői leánytanító Szűcs Endrével óhajtván betölteni, s e változásra az esperesti beegyezést megadtván:

Szűcs Endre, p.-töldi tanítól megerősíttetik, — egyház és tanító, a 2—2 ft változási díj befizetésére utasíttatván.

18. Szám. Szilágyi Márton csökmői lelkész jelenté, hogy tanítóképezde végzett Kajsa Lajos, csökmői leánytanítót megválasztott, egy évre ideiglenesen, oly feltétel alatt, hogy ha a képesítési oklevelet megszerzi, egy év múlva rendes tanítóul leendő megválasztására biztos kilátása lehet.

Kajsa Lajos alkalmazása esperesti beleegyezéssel történvén, állomásában egy évre ideiglenes minőségben megerősítették; — rendes tanítóul leendő megerősítése a képesítési bizonyítvány bemutatásától tetetvén függővé.

19. Szám. Esperest betérjesztí a folyó évi március 24-ke óta a belhivatalnok karban történt változásokról következő jelentését:

I. A lelkészi karban.

1. *Pósalakán*, Pál Lajos távoztával, ápril 24-kén megválasztott rendes lelkészé Szathmári László, lessi lelkész.

2. *Lessen*, Szathmári László távoztával, időközi lelkészé nevezetett Csepelyi Menyhért ápril 28.

3. *Fugyiban*, Falusi Károly M.-Telegre választatván meg, időközi lelkészé lett Boross Sándor ápril 8.

4. *M.-Kakucson*, lelkészé választott jun. 29-kén Ács András, eddig ugyanott időközi lelkész.

5. *P.-Toldon*, Hegyesi Mihály elhaltával lelkészé választott augusztus 27-kén Nyikos Sándor, ugyanott időközi lelkész.

II. A tanítói karban.

1. *N.-Szántón*, Tóth Gergely távoztával az iskola vezetésére felhatalmaztatott Józsa Gábor lelkész ápril 7.

2. *N.-Kerekiben*, Balog Beniamin távoztával leánytanító lett Kis Lajos, volt p.-tamási, nyugalomban élt tanító, ápril 24.

3. *N.-Tótfaluban*, előkönyörgő tanítótá lett Séllei Dániel, p.-tamási tanító máj. 27.

4. *Váncsodon*, Nagy Dániel halálával ideiglenes tanítótá lett Kovács József képezdész, június 6.

5. *P.-Toldon*, Szél István lemondván, tanítótá lett Szücs Endre, csökmői tanító.

6. *Csökmön*, Szücs Endre távoztával, ideiglenes minőségben tanítótá lett képezde végzett Kajsa Lajos.

Tudomásul vétetvén, a választásokra adott esperesi beegyezések helybenhagyatnak. A p.-toldi egyháznak két egyén után 2 ftt, a n.-kerekii és csökmői egyháznak 1—1 ftt pecsétdíj megfizetésére utasítása mellett, ugyanezen díj a lessi, fugyi, m.-kakucsi, n.-szántói, és n.-tótfalui szegény egyházaknak engedtetik. — Megfizették a pecsétdíjat Váncsod és Pósalaka.

20. Szám. Olvasatott Fazekas Lajos tanítóképesítési bizonyítványa; — mely után esperest jelenté, hogy a tanítói államségélyi egyik illetőséget, 15 frot, nevezetnek adta ki.

Helyeslő tudomásul vétetik; s ez alkalommal ujjal felhivatnak azon tanítók, kik eddig képesítési oklevelet nem nyertek, hogy igyekezzenek azt mielőbb szerezni.

21. Szám. Esperest indítványozza, hogy az egyik államségélyi illetőség olyan kevesebb jövedelmi tanítónak adassék, ki képesítési okmány szerzése végett segitést igényel.

A tett indítvány egyhangulag elfogadtatik. Sőt ez alkalommal kimondatik, hogy azon szegényebb tanítók részére, kik képesítési oklevél ki-nyerése végett egyik, vagy másik tanítóképezdebe mennek, a közpénztárból egy, legfeljebb két évi visszafizetés kötelezettség terhe mellett 15 ftt előleg utalványozására esperest felhatalmaztatik.

22. Szám. F. t. püspök ur a Molnár Aladár által készített s a konvent által általánosságban elfogadott „A köznevelés és közoktatás szervezőtinek szabályzatát” a jövő évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésig egyházmegyeyileg tárgyalatni kéri.

Nevezett *szabályzat* felől véleményadásra kiküldetnek Ritoók Zsigmond elnökle alatt, Nagy István, Kun Béla, Zsigmond Ferenc és Kalas György; — a küldöttségi vélemény a jövő tavaszi közgyűlésre bevaratván.

23. Szám. Ercesey Géza és Oláh József tanácsbírák a h.-k.-pályii ügyre vonatkozó jelentésüket betérjesztik.

Felolvasott jelentés folytán ismételve felhivatik a h.-k.-pályii előjáróság, hogy a lelkészlak udvarán szükséges kútat mielőbb csináltassa meg, annyival inkább, mert egyesek az ahoz szükséges faanyagot felajánlották, s így a to-

vábbi késedelmezés jóakarát hiánynak lévővén felforandó, a kut megcsináltatására polgári hatóság után fog kényszerített. — A jelentés egyebekben tudomásul vétetik.

24. Szám. Egyházmegyeyi ügyész betérjesztí, az 1879. márcz. 24-ki közgyűlés 29. számú végzése folytán, ama kellékek kimutatását, melyekkel az országos tanítói nyug- és gyámdíjintézetől nyerendő segély kieszakölése tárgyában, a kir. tanfelügyelőségénél a n. m. vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz benyújtandó kérvények felszerelendők.

1. Halotti bizonylata az elhalt tanítónak.

2. Esketési bizonylat.

3. Az özvegy keresztlevele.

4. A gyermekek keresztlevele.

5. Egy, az illetékes lelkész által kiállított bizonyítvány arról, hogy az özvegy férjével annak elhunytáig együtt élt.

6. A tanító összes szolgálati bizonyítványai.

7. A tanító utolsó állomásával összekötött fizetésről szóló díjlevél, melyben a földhaszon élvezetének és a terményi járandóságoknak becsértéke, — 10 évi átlag szerinti értéket véve alapul — pénzszáll kiszámítandó és kiírandó.

8. Az adóhivatal igazolása, hogy az illető tanító az országos tanítói nyugdíjintézetbe mit fizetett be, s mivel maradt hátrányban?

Mind ezen okmányok bélyegmentesek. Az 1—4 szám alattiak lehetőség esetén egy családi értesítőben is összefoglalhatók; s a 8. sz. alattiit, szükség esetén maga a kir. tanfelügyelőség beszerzi.

Az ügyész kimerítő jelentés, a tanítók özvegyeinek és árváinak szolgáló utasítás képen, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe ígattatni rendeltetik.

25. Szám. Sarkadi Tihamér, kir. segéd tanfelügyelő, esperest kérésére, a tanítói országos nyug és gyámdíj intézetbe felvételhez megkívántató okmányokról értesít, mely szerint szükségesek:

1. Keresztlevel. 2. Tanképesítő okmány. 3. Ha nős, családi értesítő. 4. Összes szolgálati bizonyítvány. 5. Tanítói fizetését igazoló díjlevél, melyben a természetmények becsértéke, és a föld haszonélvezete, lehetőleg pénzértékre nézve is átszámítottak. — Mind ezen okmányok bélyegmentesen, az illető esperest, lelkész, vagy községi előjárók által hitelesített másolatokban terjesztendők be.

Tudomásul vétetvén, az oklevelet szerzett tanítók részére szolgáló udasításul jegyzőkönyvbe foglaltatni rendeltetik.

26. Szám. Olvasatott a budapesti országos prot. árva-egylet elnöke, báró Kochmeister Frigyes urnak levele, melyben kéri, hogy egyházmegyeynk az egylet rendes tagjai sorába lépjen be, s ezt évenkénti 6 ftt járulékkal támogassa. — Ennek kapcsán olvasatott f. t. püspök ur 803—1879. sz. alatti, az egylet pártolására, s részére könyöradományok gyűjtésére felhívó körlevelek. — Ugyanez alkalommal esperest jelenté, hogy ezen egylet számára adandó könyöradományoknak, az évenkénti visitáció alkalmával beszolgáltatandó pénzek tabelláján, rovatot nyitott, melyre az idén 6 ftt 80 kr. gyűlt.

Az üdvös ezéi iránti tekintetből, m. a. számot vetve a nehéz anyagi körülményekkel, a 6 ftt évenkénti rendes tagi járulékt, 1880-ki január 1-től, egyelőre hat évre megajánlatik, s annak évenkénti befizetésére közpénztárnok utasítatik. Esperestnek pedig ezen egylet javára könyöradományok gyűjtése iránti rendelkezése helyeseltetik.

27. Szám. Olvasatott a folyó évi szeptember 2-án tartott egyet. lelkészi értekezlet jegyzőkönyvének 1. száma, a megéjtett tisztújításról; mely szerint elnöknek Pap Károly esperest, alelnöknek Szokolay Józseft, jegyzőnek Kun Béla választattak meg.

Tudomásul szolgál.

28. Szám. Olvasatott ugyanazon értekezlet jegyzőkönyvének 5. száma, az egyházak által a lelkészi gyármolda részére évenként fizetendő járulékok tárgyában.

Az egyet. lelk. értekezlet javaslata, mint méltányos, elfogadtatván, annak értelmében kötelezőnek mondatik ki a lelkészgyármolda javára az egyházak által azon arányban illetékfizetés, a mint az egyházmegyeyi látogatási díjak meghatározva vannak; mely szerint az I. osztálybeli egyházak fizetni fognak évenként 4 frotot; a II. oszt. 3 frotot; a III. oszt. 2 frotot; s a IV. oszt. 1 frotot; — fenntartatván ezenkívül a kérdéses ezéla az új évi hirdetés is.

29. Szám. Olvasatott ugyanazon értekezlet jegyzőkönyvének 11. száma, s benne azon elnöki intézkedés, hogy az egyházkerület által kiadott „Népiszkolai Tanterv”-et az egy tanítóval bíró hat osztályú népiszkoláink számára, két félévre osztva kidolgozta,

s a tanítói értekezletek észrevételei s jóváhagyása után, a lelkészi értekezet ajánlatára, a mielőbb használhatóság czéljából kinyomatta.

Esperest intézkedése helyeseltetik s egyuttal a tanügy érdekében tett czél szerinti és szükséges munkálkodásáért közgyűléstünk, méltányló elismerését s köszönetét jegyzőkönyvbe vezettetni rendeli.

30. Szám. Olvastatták a békésbányai esperestnek a szegedi vízkárosult ref. egyház részére, könyvradomány gyűjtését kéri levele; melyvel kapcsolatban esperest jelenti, hogy a hozzá küldött 43 gyűjtő ívből 37 dbot az egyházak között kiosztott; 6 dbot pedig, mint a szegény egyházainkba nem küldhetőket, visszaküldött.

Az esperesti jelentés helyeslő tudomásul vétetik; s a sors csapása által sújtott szegedi ref. egyház a felhívott egyházak meglepő pártfogásába ajánlatik.

31. Szám. Ember Pál jelenti, hogy a p-tóldi egyházban a leltár felvételre megjelenő, az egyházi előjáróság a néh. t. Hegyesi Mihály lelkész 20 firta menő temetési költségeit készpénzzel elfogadta.

A kegyeltes tény elismerő tudomásul vétetik.

32. Szám. Özevgy Magyarai Ferenczné Csengeri Juliánna, nagyvárad lakos, panaszkerékvényt nyújt be a nyívedei — szerinte jogtalan — egyházi megadóztatás miatt; kérvényében hangsúlyozván azt, hogy mint nagyvárad ref. egyháztag, ott az illető egyházi adót fizeti, mit esatolt adófelvételi bárczája igazol, s még is Nyíveden tőle az ugynevezett szénávaltság pénz lefizetése követeltetik.

Folyamodó panaszának hely nem adhatatik a következő indokokból:

a) Panaszló által bemutatott adóbárcza csak annak szolgál bizonyosságul, hogy panaszló, mint nagyvárad lakos ref. egyháztag, ott fizeti egyházi adóját; de ez egyáltalában nem szolgál okul arra, hogy panaszló a nyívedei földbirtokot terhelő egyházi adót ne fizesse. Mert

b) a panasz tárgyát képező adó, nem az egyháztagra, de az egyháztag birtokára, — nem a személyre, hanem a tárgyra, a birtokra vonatkozik. Ugyanis

c) épen nyívedre s épen a lelkészi bérrelvél egyik pontja tartalma folytán, az ugynevezett szénávaltságra vonatkozólag, az 1878. márczius 25. 26. ki egyh. közgyűlés 30. sz. végzése, határozottan, s minden félreértést kizáró világossággal kimondja, hogy: „a gyűvedei határban földdel bíró ref. hitű, bár más illetőségű egyének köteleztetnek a szénapénz fizetésére, épen azon mennyiségben s arányban, mint a mennyit fizetnek ugyanannyi szántófölddel bíró nyívedei egyháztagok,“ a mint hogy két p.-tamási lakosok ezen egyházi adót jelenleg is fizetik.

Ezen okból panaszló köteles, mint nyívedei birtokos, a nyívedei birtokát illető egyházi adónak, s a netalán fennlévő hátralékoknak megfizetésére. — Miről panaszló, okmányainak visszaszármaztatása mellett, jegyzőkönyvi kivonatanban értesítendő.

33. Szám. Esperest előterjeszti a lessi templom fedele megújítása végett tett intézkedéseit s azoknak jóváhagyását kéri.

Közgyűlésünk, esperestnek a lessi templom fedele megújítása végett tett intézkedéseit jóváhagyja; a 95 firt 90 krnyi költségvetést, s annak visszafizetendő kölcsönképen, a közpénztárból kiutalását elfogadja, s megerősíti. — Egyuttal, esperest megkeresésére, — f. t. püspök urnak a folyamodó egyházak pénztárából e czélra jutott 10 firt; — továbbá Lovassy Ferencnek 10 firt és Csanak Józsefnek 3 firt szives küldeményekért hálás köszönetet szavaz.

34. Szám. Nagy István és Miskolczy Mihály küldöttségi tagok betérjesztik véleményes jelentéseiket a lessi egyház belviszonyainak megősmertetése, s anyagi helyzetének miként javíthatása tárgyában.

A küldöttség benső meggyőződéssel kimondván, hogy a lessi egyház minden áron fentartandó, s azt elpusztulni engedni semmi esetre sem szabad; azonban bevételei és kiadásai összeszámitásában azon eredményre jutván, hogy a lessi egyháznak, mintegy 52 firt évenként fedezendő deficitje van, melynek fedezésére a 11 házzal levő ref. hívek elégtelenek, a környékben levő, közel másfélszáz, de leginkább család hiúsorsosaink pedig egyházi adófizetésre nem kötelezhetők, s csak a stólat fizetik duplán: közgyűlésünk kimondja, hogy ezen egyházat minden tekintetben fentartatni kívánja, s anyagi helyzetét segíteni a körülményekhez képest gondjai közzé számítja; — s a jelen szűk évtől már nem lehetvén, a jövő évben, könyvradományok gyűjtésére nyújt kilitást.

35. Szám. Ugyanazon küldöttség véleményes jelentése a megvizsgált panaszokra vonatkozólag:

A küldöttség véleményének elfogadásával, Török János presbiter, az ellene emelt vádak terhe alól felmentetik; ellenben Bai Mihály, részint beismerése, részint beigazoltság alapján, botrányos magaviseletéért megdorgáltatik; mi végből ezen határozat, egyházi előjárósága útján vele közölni rendeltetik.

36. Szám. Előterjesztetik a lessi egyház kérelme a templom fedelzetének halasztást nem szenvedhető megújítására szüksegtel s esperest által a közpénztárból kölcsönképen kiutalt s előlegezett költségeknek könyvradomány útján fedezése ugyan e czélból az egyháznak, a f. t. egyházkerülethez, a fenttartott államsegélyre ajánlatása tárgyában.

Közgyűlésünk a lessi, kevés népességű és semmi jövedelem forrással — a perselyen kívül — nem bíró szegény egyházat, a temploma fedelzete megújítására felvett kölcsönpénznek visszafizethetése tekintetéből, a f. t. egyházkerület kegyességébe, hathatósan ajánlja.

37. Szám. F.-Vásárhelyi lelkész Keoskeméti Lajos jelenti, hogy néhai Szilágyi Imre az egyháznak 82 firt 46 krral adása maradt, s a fedezetre elegendő vagyona nincs; — kér e tárgyban intézkedést.

A jelentés egyházmegei ügyész Hegyesi Mártonnak azon utasítással adatik ki, hogy ez ügyben pulatolást tartván, véleményes jelentését a legközelebbi közgyűlésre terjessze be.

38. Szám. A m.-kakusi és fugyii fölfizetés megállapíthatása végett ki-nevezett küldöttség, betérjeszti véleményes jelentését.

A közgyűlés, — eltérve a küldöttség véleményétől — jóváhagyja a m.-kakusi és fugyii bérlevelek betérjesztett becslési összegét s

1. a m.-kakusi lelkészre nézve 64 firt 68 krt
2. a fugyii lelkészre nézve 72 firt — krt
összeget mond ki a lelkészgyűlés javára befizetendő összegül; — megadotván a kedvezmény, hogy illetők az összeget 3 év alatt fizethessék be, két jótálló kezes aláírásával ellátott kötelezvény kiállításá mellett.

39. Szám. Szemes László, szent-jános lelkész indítványozza, hogy keresztesek meg s keresztesek fel a f. t. egyházkerület az iránt, hogy a debreczeni főiskola anyagi állapotát, helyzetét s körülményeit, úgy az eziránt joggal érdeklődő figyelem kielégítése s a netalán aggodók megnyugtatisa, mint sokkal inkább a főiskola iránti áldozatkészség őbrentartása és fokozása czéljából, a lehető legnagyobb hűség és részleteggel felmenteni méltóztassék.

Ez alkalommal indítványozó, a Debreczenben létesítendő prot. egyetem theologiai osztálya részéről egyelőre 50 firt ajánl fel, melynek 1880. január 1-től számítandó 8% kamatait fizetni, magát ünnepélyesen kötelezi.

Az indítvány elfogadtatik, annyival inkább, mert a folyó évi augusztusi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyve 206. dik sz. alatt a jelentés szerint a dunamelléki és a tiszáninneni egyházkerületek jegyzőkönyveiben a főiskolák pénztáráiról részletes és teljes előterjesztés foglaltatik; tehát az minálunk is megtörténhetik. — Egyszersmind indítványozó felhivatik, hogy az egyetem létesítendő prot. egyetem theologiai osztálya részére felajánlott, s elismeréssel és köszönettel fogadott 50 forint alapítványáról szabályszerint kiállított alapító levelet nyújtson be.

Jelen végzés a f. t. egyházkerületre felterjesztetni határozatik.

40. Szám. Kocsis József jelenti, hogy a gróf Csáky Sándor 300 firt alapítványa, melyet a kis-szántói iskolára tett, nevezettnek kis-szántói birtoka árverésen eladotván, elveszett.

Sajnos tudomásul vétetik.

41. Szám. Csepelyi Menyhért jelenti, hogy a lessi egyház gondnokától, egy ökor egyházi adóhátralékba, mely 26 firt tesz ki, lefoglatatott.

Felhivatik az egyházi előjáróság, hogy az esperesthez tegyen kimerítő jelentést arról, hogy az adótörlesztésre a ref. segélygyelet pénztárából nyert 34 firt összeg hova fordított és egészen a kitűzött czélra használtatott-e fel? Továbbá, hogy van-e községben oly birtokos egyén, ki az adóhátralékot kifizetné, vagy előlegezn? Egyszersmind megbizatik esperest, hogy a jelentéshez képest a körülmények szerint intézkedjék.

42. Szám. F.-Vásárhelyi lakosok kérvénye a lelkészi fizetés tárgyában. Felolvasott kérvény folytán Szokolay József és Szűcs Lajos tanácsbírák, mint kiküldöttek megbiztatnak, hogy kérdéses ügyben a helyszínen megjelenvén, igyekezzenek azt békés uton kiegyenliteni; eljárásuk eredményéről pedig tegyenek legközelebbi jelentést.

43. Szám. Esperest felteszi a kérdést, hogy a lelkési gyámolda részére fizetendő fele lelkési fizetés meghatározásánál, a föld becsértéke miképen állapíttassék meg? t. i. felvétel-e vagy ne az ugarföld?

Az indítvány folytán határozatlik, hogy a lelkési gyámolda részére fizetendő féljövdelem megbecslésénél az összes lelkési földek haszonbér összege, tekintet nélkül az ugar rendszerre vétessék föl.

Mindezen számok hitelesítették.

Az 1. 2. 7. 10. 11. 14. 16. 17. 22. 24. 29. 32. 33. 38. számokat jegyezte Benedek László.

A 3. 4. 5. 8. 12. 13. 19. 25. 26. 30. 34. 35. 36. 37. számokat jegyezte Kiss Elek.

A 6. 9. 15. 18. 20. 21. 23. 27. 28. 31. 39. 40. 41. 42. 43. számokat jegyezte Rász Mihály.

Betűrendes tárgymutató.

	Szám.
Ács András m.-kakucsi r. lelkészül megerősítettik	7
Államsegélyi egyik illetőség az oklevelet szerzett szegényebb tanítónak fog adatni	21
Benedek László, a hat év elteltén, lemond	12
Boross Sándor fugyii r. lelkészül megerősítettik	9
Budapesti orsz. prot. árva-egyletbe az egyházmegye hat évre, mint rendes tag, belép	26
Csáki Sándor gróf 300 firtos alapítványa elveszett	40
Csatári egyház utasítatik a fi-iskola udvarán kút és kamara csináltatására	4
Csepelyi Menyhért, lessi időközi lelkészé neveztetik	11
Egyházmegyei, egyházi jegyzőre háromszori szavazás	2
Esperesti jelentés a canonica visitációról	3
Esperesti jelentés a belhivatalnoki karban történt változásokról	19
Fazekas Lajos tanítóképesítési oklevelet szerzett	20
F.-Vásárhelyi lelkési fizetés tárgyában küldöttség nevezetik	42
H.-K.-Pályi egyház komolyan utasítatik a parochia udvaron kút csináltatására	23
Kajcsa Lajos csökmői ideigl. leánytanítónak lett	18
Kis Lajos n.-kereküi r. leánytanítónak lett	14
Kis Sándor tanító hanyagságáért megintetik	5
Kovács József váncsodi ideiglenes leánytanítónak lett	15
Köznevelés és okt. szervezetének szabályzata, véleményre küldöttségnek adatik ki	22
Közvetlen és okt. értekezlet tisztujtása	27
Lelkési gyámolda részére az egyházak évenkénti járuléka meghatározatik	28
Lelkési gyámolda részére járuló félfizetéshez az összes lelkési földek haszonbérre veendő fel	43
Lessi templom fedele megújítása tárgyában	33
Lessi egyház belviszonyai megősmertetésére kinevezett küldöttség jelentése	34
Lessi megvizsgált panaszokról jelentés	35
Lessi egyház a fenntartott államsegélyre ajánlatik	36
Lessi adóhátralék	41
M.-Kakucsi és fugyii lelk. bérlevelek megbecslésére küldöttség nevezetik	10
M.-Kakucsi és fugyii félfizetések megállapíttatnak	38
Magyar Ferenczné a nyitvedi szénapénzt fizetni köteles	32
Népiskolai tanterv, két félfévre osztva kinyomatott	29
Nyikos Sándor p.-töldi r. lelkészül megerősítettik	8
P.-Töldi egyház, a lelkész temetési költségeit elfogadta	31
Ritoók Zsigmond segédgondnok a gyűlésen nem lehet jelen	1
Sárlay Dániel n.-töldi előkönyörgő tanítónak lett	16
Szathmári László posalakai r. lelkészül megerősítettik	6
Szegedi árvizkárosult ref. egyház, segéllésre ajánlatik	30
Szemes László indítványa és alapítványa	39
Szilágyi Imre adósságának ügye a f.-vásárhelyi egyház részére, kiadatik az egyhm. ügyésznek	37
Szücs Endre p.-töldi r. tanítónak lett	17
Tanítói orsz. nyug és gyámdíj intézettől nyerendő segély végett megkivántató okmányok	24
Tanítói orsz. nyug és gyámdíj intézetbe felvételre megkivántató okmányok	25
Józsa Gábor a n.-szántói iskola vezetésére felhatalmaztatott	13

